ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **P. Č.,** v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 11. 2015, č. j. 10 Na 16/2015 - 9,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) doručil dne 13. 10. 2015 Krajskému soudu v Českých Budějovicích návrh, kterým se domáhal, aby byl vydán rozsudek ve znění: *„A, určuje se, že porušení povinnosti mlčenlivosti ÚP v Poličce (i v Č. Budějovicích) bylo nezákonností. B, určuje se, že neopodstatněnými pokyny úřadovny ÚP v Poličce vůči panu J. Š. (v červenci až srpnu 2015) bylo v důsledku nich přímo zasaženo do nerovného soukromoprávního vztahu žalobce s poskytovatelem přístřešku u Plavu.“* Návrh byl soudem vyhodnocen jako nesrozumitelný, neboť není jasné, zda se jedná o žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, žalobu na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu nebo o žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. Z toho důvodu byl stěžovatel usnesením ze dne 16. 10. 2015, č. j. 10 Na 16/2015 - 2, vyzván, aby ve lhůtě 10 dnů ode dne doručení usnesení odstranil vady podání.

Dne 5. 11. 2015 stěžovatel doručil krajskému soudu žádost o ustanovení zástupce. Usnesením ze dne 27. 11. 2015, č. j. 10 Na 16/2015 - 9, krajský soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce. V odůvodnění usnesení krajský soud poukázal na ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. a dovodil, že zákonodárce ponechal soudu určitý prostor k uvážení pro ty případy, kdy by ustanovení zástupce neplnilo účel, k němuž je určeno. Právě taková situace nastala v případě stěžovatele. Krajskému soudu je z úřední činnosti známé, že žádostem stěžovatele o

ustanovení advokáta bylo v minulosti vyhovováno, ale stěžovatel opakovaně bez zjevného důvodu pomoc ustanovených či určených zástupců mařil, neposkytoval jim součinnost a problematicky komunikoval. Odmítal s ustanovenými advokáty spolupracovat a opakovaně v různých řízeních požadoval jejich výměnu nebo advokáti žádali o zproštění povinnosti zastupovat pro narušení vzájemné důvěry mezi klientem a advokátem. Pokud byli advokáti určováni Českou advokátní komorou, tak tímto postupem si stěžovatel generoval další příležitost k podávání žalob, neboť napadal nejen rozhodnutí o neurčení advokáta, nýbrž pravidelně i rozhodnutí o určení advokáta, neboť nesouhlasil s podmínkami, za kterých mu byl advokát určen. S určenými advokáty stěžovatel opět nikdy nespolupracoval, stěžoval si na ně a opakovaně žádal Českou advokátní komoru o zrušení určení advokáta a o určení advokátů jiných. Z těchto skutečností je zřejmé, že stěžovatel si právní pomoci advokátů neváží, nehodlá ji využít, a tím maří účel zastoupení. Přístup stěžovatele k poskytování bezplatné právní pomoci je patrný i z jeho žádosti v této věci. Podle přesvědčení krajského soudu tak nelze než konstatovat, že stěžovatel zástupce k ochraně svých práv nezbytně nepotřebuje, neboť při nedostatku schopnosti a vůle s ním spolupracovat bude vztah zmocnění vždy existovat pouze formálně, a tudíž nepovede k reálné ochraně práv stěžovatele. Navíc stěžovatel je schopen v řízení jednat samostatně, neboť v řádově stovkách jeho předchozích soudních řízeních prokázal dostatečnou znalost s. ř. s.

Proti citovanému usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, ve které vytýkal krajskému soudu nesprávné posouzení věci. Stěžovatel je názoru, že každý má právo na právní pomoc od počátku řízení. Podle stěžovatele byly dány důvody k ustanovení zástupce. Krajský soud pochybil, pokud posuzoval jeho dřívější (ne)součinnost s ustanovenými zástupci. Nepřípadná je i další argumentace krajského soudu. Stěžovatel poukázal i na rozpor s ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. s ústavním pořádkem, vady napadeného usnesení, jakož i na vady usnesení, jímž byl krajským soudem vyzván k doplnění žaloby.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud projednal kasační stížnosti přesto, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek a není zastoupen advokátem. Ačkoliv zaplacení soudního poplatku a povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem je jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není v případě, že kasační stížnost směřuje proti neustanovení zástupce, resp. neosvobození od soudních poplatků, nutno trvat na jejich splnění. K této otázce se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v rozsudcích ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, ze dne 16. 12. 2009, č. j. 6 Ads 111/2009 – 59, ze dne 10. 7. 2014, č. j. 7 As 47/2014 - 22, ze dne 19. 7. 2012, č. j. 4 Ads 66/2012 - 22, ze dne 31. 10. 2012, č. j. 4 As 64/2012 - 14 a v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19. V posledně citovaném usnesení uvedl k poplatkové povinnosti, že *„Žádost o osvobození od soudních poplatků či návrh na ustanovení zástupce však svojí povahou nejsou návrhy na zahájení řízení ve věci samé ani nepatří mezi jiné zpoplatněné návrhy či úkony vyjmenované v zákoně o soudních poplatcích; jedná se jen o procesní návrhy podané v probíhajícím řízení o žalobě, které je zpoplatněno a za něž má být poplatek vybrán. „Řízení“ o těchto návrzích tak nejsou spojena s další poplatkovou povinností. Kasační stížnost je však připuštěna i proti usnesením*

o těchto procesních návrzích (srovnej usnesení rozšířeného senátu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43), je proto otázkou, zda v těchto případech podléhá řízení o kasační stížnosti poplatkové povinnosti či nikoliv. (...) Po posouzení věci dospěl rozšířený senát k závěru, že řízení o kasační stížnosti zde s poplatkovou povinností spojeno není. V případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní" kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zaplaceno (případně se tato otázka řeší). Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní."

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval stížní námitkou, zda byly dány důvody k ustanovení zástupce stěžovateli pro řízení o žalobě.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Zákon tedy předpokládá splnění dvou podmínek pro ustanovení zástupce. První podmínkou je splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, druhou nezbytnost ochrany práv účastníka řízení. Otázkou nezbytnosti ochrany práv stěžovatele se krajský soud důkladně zabýval a dospěl k závěru, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. Poukázal na to, že stěžovatel je v řízení před krajským soudem schopen jednat samostatně, neboť v řádově stovkách svých předchozích soudních řízeních, které byly vedeny jen před tímto soudem, prokázal dostatečnou znalost s. ř. s., přičemž v řadě případů opakovaně a bez zjevného důvodu pomoc ustanovených či určených zástupců cíleně mařil a neposkytoval jim součinnost, opakovaně požadoval jejich výměnu nebo sami advokáti žádali o zproštění povinnosti zastupovat pro narušení vzájemné důvěry mezi klientem a advokátem.

S těmito závěry krajského soudu se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Jak vyplývá z jeho konstantní judikatury, např. rozsudky ze dne 3. 3. 2011, č. j. 3 Ads 149/2010 - 126 a ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 142/2013 - 36, účastníku řízení nemusí být i při splnění podmínek uvedených v ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. ustanoven zástupce v těch případech, kdy by nebyl splněn zamýšlený cíl, tj. poskytnutí právní pomoci a realizace zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. K takovým případům patří i svévolné odmítání pomoci poskytované dosud ustanoveným zástupcem účastníkem, neposkytnutí potřebné součinnosti a maření jeho úkonů. I Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti znám přístup stěžovatele k ustanovovaným zástupcům. Toto je zřejmé např. z rozsudků ze dne 29. 5. 2012, č. j.

2 As 75/2012 - 10, ze dne 8. 2. 2013, č. j. 2 As 164/2012 - 9, ze dne 29. 8. 2012, č. j. 6 As 44/2012 - 11, či usnesení ze dne 21. 10. 2015, č. j. 8 As 101/2015 - 13, ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 As 13/2014 - 6. Stěžovatel je i podle Nejvyššího správního soudu názoru schopen bránit svá práva v řízení o žalobě bez pomoci zástupce. Ve stovkách řízení před správními soudy prokázal, že má dostatečné povědomí o hmotných a procesních právech. Jen u Nejvyššího správního soudu bylo vedeno více než 1300 řízení, které byly zahájeny na návrh stěžovatele, z nichž je zřejmé, že je schopen dostatečně chránit svá práva. Zákon nestanoví povinné zastoupení advokátem v řízení před krajským soudem. Krajský soud proto nepochybil, pokud stěžovateli advokáta pro řízení o žalobě neustanovil.

Poukazoval-li stěžovatel na rozpor ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. s ústavním pořádkem, konstatuje Nejvyšší správní soud, že Ústavní soud se tímto ustanovením opakovaně zabýval a nevyslovil, že by odporovalo ústavnímu pořádku. Nejvyšší správní soud neshledal důvodnost ani dalších tvrzení stěžovatele, ve kterých dovozoval nutnost ustanovení zástupce, resp. pochybení krajského soudu. Krajský soud postupoval zcela v souladu s právními předpisy. Brojil-li stěžovatel proti usnesení krajského soudu, kterým byl vyzván k doplnění podání ze dne 16. 10. 2015, není proti němu opravný prostředek přípustný, o čemž byl stěžovatel řádně poučen.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud stěžovateli náhradu nákladů nepřiznal, protože v řízení úspěch neměl.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 2. února 2016

JUDr. Eliška
Cihlářová
předsedkyně senátu